

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Cvetanović

Vloga staršev pri otrokovi rabi interneta
Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Cvetanović

Mentor: doc. dr. Gregor Petrič

Vloga staršev pri otrokovi rabi interneta
Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

Vloga staršev pri otrokovi rabi interneta

Raba interneta in računalnika je vsako leto bolj razširjena v gospodinjstvih, kar kažejo raziskave tekom diplomske naloge. Najbolj je razširjena med mlajšo populacijo. Pri tem se lahko izpostavijo prednosti, ki jih internet prinaša otrokom. Na drugi strani pa se lahko pojavijo nove oblike tveganja, s katerimi se morajo otroci soočati pri vsakodnevni rabi.

Starši morajo biti prisotni že pri prvi uporabi interneta, da otroku predstavijo prednosti in tveganja, na katera lahko naleti. Zato je potrebno spremljati tudi otrokove navade pri rabi interneta.

Diplomsko delo je sestavljeno iz dveh delov. V teoretičnem delu so predstavljeni osnovni koncepti družine, odnosi v družini in otrokove aktivnosti na internetu. V empiričnem delu so izvedeni poglobljeni intervjuji s starši ter rezultati intervjuja. V vprašalniku zaprtega tipa so odgovarjali na vprašanja o načinu omejevanja interneta svojim otrokom, svoji aktivnosti na računalniku in o medsebojnih odnosih v družini.

Ključne besede: otroci, internet, medsebojni odnosi, tveganje, varnost.

The role of parents in children's use of the Internet

Computer and Internet use is more widespread each year in households, which is shown in different researches in the theoretical part. It is the most prevalent among children and youth. Internet and Computer use may highlight the benefits that the Internet brings to children. On the other hand it may be a new type of risks to children, which have to face it in everyday use.

Parents must be present at the first use of internet, so the child can understand the benefits and risks he may face. Therefore, it is necessary to monitor a child's Internet using habits.

The diploma thesis consists of two parts. The theoretical part introduces and presents the basic concepts of family, family relationships and children's activities on the Internet. The empirical part presents the interviews and the final analysis of them. The questionnaire consisted of closed questions, concerning how to limit Internet use to children, children's computer activity and inter-relationships in the family.

Keywords: children, internet, inter-relationships, risks, safety.

KAZALO

1 UVOD	5
2 STARŠI IN OTROCI	6
2.1 Sodobna družina	6
2.2 Odnos med starši in otroci	7
2.3 Otroci na internetu	8
3 EMPIRIČNI VPOGLED NA VPLIV VZGOJE PRI UPORABI INTERNETA	11
3.1 ANALIZA INTERVJUJEV	12
3.1.1 Odnos med starši in otroci	13
3.1.2 Aktivnost uporabe interneta med otroci	15
3.1.3 Zaznani vplivi interneta na otroke	17
3.1.4 Glavne ugotovitve	20
4 ZAKLJUČEK	21
5 LITERATURA	23
PRILOGI	26
Priloga A	26
Priloga B	28

1 UVOD

Cilj diplomskega dela je ugotoviti, kako odnosi med starši in otroki vplivajo na rabo interneta s strani otrok in na vlogo staršev pri otrokovi rabi interneta. V diplomskem delu bom na empirični ravni s pomočjo poglobljenih intervjujev skušala ugotoviti na kakšen način komunikacija in odnosi v družini vplivajo na načine rabe interneta. Uporaba interneta v Sloveniji je intenzivna, predvsem med mlajšo populacijo. V prvem četrtletju 2011 je imelo dostop do interneta 73 % gospodinjstev. Od tega je 67 % gospodinjstev uporabljalo širokopasovno povezavo. Največ uporabnikov IKT (informacijsko-komunikacijske tehnologije) je bilo med mlajšimi in bolj izobraženimi osebami (SURIS 2011). Pri določenih skupinah uporabnikov (mladi, populacija srednjih let, visoko izobraženi) ima Slovenija višji delež uporabnikov interneta od povprečja v EU (UMAR 2011). Internet in mediji so danes ena bistvenih značilnosti sodobnih družb, pri čemer imajo pomemben vpliv na otroke in mladino. S tem se odpira vprašanje mehanizmov, ki so potrebni za vzgojo mladih za medije, še posebej za internet (Erjavec 2009). Internet ne prinaša samo prednosti, temveč se, še posebej pri mladih, kažejo določene slabosti. V tem pogledu je zelo pomembno na kakšen način se otrok vzgaja v rabo interneta.

V sodobni družbi IKT ponuja številne priložnosti za zabavo in druženje, zaradi katerih otroci vse raje preživljajo svoj prosti čas za računalnikom in na internetu. V ZDA je 85 % gospodinjstev, kjer imajo otroci, stari med 8 in 18 let, dostop do svojega računalnika. Otroci internet pogosteje uporabljajo za preživljanje prostega časa kot za izobraževalne namene. Najbolj pogoste aktivnosti so igranje različnih iger in on-line komuniciranje (Jung Lee 2009). Pri tem se pojavi vprašanje, ali imajo otroci ustrezno znanje glede rabe interneta in ali se zavedajo pasti le tega? Ali starši lahko in na kakšen način pripomorejo k temu? To diplomsko delo želi poudariti, da je pri otrokovi rabi interneta pomemben odnos med otrokom in staršema. Vrsta odnosa, ki ga ima otrok s staršema – odprta komunikacija, zaupanje ipd. vpliva na to, kako otrok uporablja internet in kakšen odnos imajo starši do otrokove rabe interneta. Na tej osnovi se lahko otroci v fazi začetka uporabe interneta zaupajo svojim staršem, ko naletijo na določene probleme. Na kakšne stvari otroci lahko naletijo na internetu, bo pojasnjeno v poglavju Otroci na internetu.

V diplomskem delu so izvedeni poglobljeni intervjuji s starši otrok, ki potekajo v obliki

sproščenega pogovora o vnaprej določenih temah. Postavljena vprašanja so predstavljena v vprašalniku. Eden izmed razlogov za poglobljene intervjuje je tudi opazovanje številnih različnih kvantitativnih raziskav, manj pa kvalitativnih.

2 STARŠI IN OTROCI

2.1 Sodobna družina

Osnovna pojma, s katerima lahko opišemo osnovne lastnosti sodobnih družin, sta kompleksnost in raznovrstnost, pri čemer raznovrstnost zadeva družinske tipe, načine oblikovanja družin, načine življenja; kompleksnost pa odnose v družinah, njihove potrebe in socialna omrežja, ki jih oblikujejo. Družina se ne oblikuje zgolj na osnovi bioloških vezi med člani ali na osnovi oblikovanja sorodstvenih vezi prek poroke (Dremelj 2007). Danes so skladno s spremembami postmoderne družbe tudi osnovne lastnosti družine drugačne, postavljene na nove sociološke postulate. Časi so se spremenili, poroka ni več tradicionalen način vezi dveh partnerjev, stopnja ločitev in zunajzakonskih vez je višja. Problemi, ki nastanejo, ko par ne more imeti otrok, se rešujejo z umetno oploditvijo in vse pogosteje tudi s posvojitvijo otroka, kar včasih ni bilo tako razširjeno. Podatki kažejo, da tradicionalna nuklearna družina izgublja svoj primarni status med družinskimi oblikami. Vzroki so v večji sprejemljivosti drugih oblik, ki stigmatizaciji niso več podvržene v tolikšni meri kot v preteklosti (Dremelj 2007).

Na spremembo pojma družine je vplivala tudi drugačna vloga ženske v družini. V preteklosti so bile ženske v popolnoma drugačnem položaju kot so danes. Ženska je včasih opravljala gospodinjska dela in skrbela za otroke ter hišo, moški pa je bil glava družine, ki je mesečno prinašal denar in občasno sodeloval pri vzgoji otrok. Tudi otroci so bili temu primerno vzgojeni. Fantje so opravljali bolj fizična dela, dekleta pa so se že od malega učile opravljati gospodinjska opravila in skrb za hišo. Ženske niso imele vseh pravic, ki jih imajo danes, oče je bil bolj vpliven dejavnik pri vzgoji otrok kot mati (Dremelj 2007). V sodobni družbi se kažejo spremembe v odnosu med spoloma in delitvi dela. Opazen je trend k bolj enakopravni delitvi dela, v službo hodita oba, gospodinjska opravila pa si medsebojno razdelita. Včasih je moški redko skuhal kosilo, pomil posodo, opral perilo, počistil hišo, danes pa je popolnoma normalno, da si partnerja

medsebojno pomagata in si delita opravila, ter v njih vključita tudi otroke. Obstajajo tudi družine, kjer je ženska »glava« in ima večji zaslužek kot moški. Vsi ti dejavniki in spremembe vplivajo na vzgojo otrok. Če vse to povežemo z današnjo računalniško tehnologijo, ugotavljamo, da skušajo mladi ovire za pomanjkljivo druženje v družini, ali za bolj poglobljene pogovore, utemeljiti zunaj računalniškega zaslona. Čeprav se obenem zdi, da je njihov vsakdan vse bolj voden in prepleten z dogajanjem na računalniku (Oblak Črnič 2009). To lahko razumemo, kot da se mladi tudi sami zavedajo, da preveč časa preživijo za računalnikom in s tem zgubljajo pristne stike z ljudmi. Vendar je kljub temu še vedno veliko časa namenjenega računalniku, saj to narekuje današnji trend in način življenja hkrati pa lahko na ta način lažje vzdržujemo stike z ljudmi okoli sebe.

2.2 Odnos med starši in otroci

Družina je prostor primarne socializacije, vendar se tudi tu njena vloga manjša. Vzgojne ustanove, kot so vrtci, šole, socialni centri ter sredstva obveščanja, ustvarjajo široko mrežo, ki vse bolj intenzivno sodeluje in vzporedno spremlja odraščanje otrok že v zelo zgodnji dobi (Terčič 2006).

S komunikacijo se dogaja individualizacija in integracija. Posameznik spoznava sebe, odkriva svoj notranji svet, hkrati pa spoznava drugega in gradi odnose oz. skupnost s pomočjo le te (Čačinovič-Vogrinič 1998). Komunikacija –verbalna ali neverbalna – je pomemben dejavnik pri odnosih v družini. Pomanjkanje komunikacije se pozna pri sociološkem razvoju otroka in tudi njegovega odnosa do staršev (Holtzman 2008). Poleg vseh določenih priporočil, da je otroka potrebno vzgajati v zdravem in dobrem duhu, je zelo pomembna komunikacija med starši in otroki. Če je otrok že kot majhen navezan na starša, jima več zaupa in z njima veliko komunicira, s tem pa obstaja velika verjetnost, da bo tako tudi v najstniškem obdobju. Starši so prva vez, ki jo otrok spozna in kamor se lahko obrne. Vključijo jih v socialno življenje, kar je pomembno za njihov nadaljnji razvoj (Zhang 2007). Vse večkrat se pojavljajo teze, da odnos med staršem in otrokom vpliva na njegovo celotno socialno življenje – s tem mislimo navezovanje stikov s svojimi vrstniki, odnos v šoli, odnos do partnerja in tudi rabo IKT-ja, ki postaja v vedno večji meri medij medsebojne komunikacije in druženja.

Dejavnika, ki najbolj vplivata na medsebojne odnose v družini sta delitev vloge v družini in medsebojna komunikacija (Zhang 2007). Vloge v družini si razdelita ženska in moški, ter poiščeta nek skupni kompromis, kako bosta po njunih vzorcih vzgajala otroka. Pomembna je tudi njuna komunikacija, saj se otrok v začetku svojega življenja večinoma uči od obnašanja svojih staršev.

Da sta partnerja tudi učinkovita starša, morata najprej imeti dobre medsebojne odnose. Prav tako pa je za starševstvo pomembno, da partnerja drug drugemu priznavata avtonomnost. Starši morajo biti namreč samostojne osebnosti, da lahko pomagajo otroku postati samostojna osebnost (Čačinovič-Vogrinčič 1998). Vse večkrat se pojavljajo kritike, da starši ne znajo vzgajati otrok in jim nuditi dovolj ljubezni zaradi medsebojnih težav, ki jih ne znajo rešiti. Sposobnost ljubiti in pogajati se sta ključni za dober partnerski odnos, kot tudi za dobro starševstvo.

V današnjih časih otroci preko interneta komunicirajo s svojimi vrstniki in pri tem spoznavajo nove ljudi. Tudi tu je pozornost staršev zelo pomembna. Na spletni strani Safe.si, katere vizija projekta je, *»da med izbranimi ciljnim populacijami s sprotnim zagotavljanjem preverjenih informacij in nasvetov za varno rabo novih tehnologij v Sloveniji doseže visoko stopnjo osveščenosti o teh temah«* so mnenja, da vzgoja za internet ne temelji na tehničnih veščinah uporabe, ampak na razvoju kritičnega mišljenja, presoje in odgovornega ravnanja pri uporabi novih tehnologij (Safe 2008). Tukaj se komunikacija zopet pokaže kot pomemben dejavnik odnosa med starši in otroki. Če starši z otroki veliko komunicirajo, se bodo slednji lažje zaupali o tem, kaj počnejo na internetu. Za otroka je najbolje, da ga starši spremljajo že od samega začetka uporabe interneta, saj jim ne morejo nuditi primerne zglede, če se sploh ne zanimajo za njihovo početje (Safe 2008).

2.3 Otroci na internetu

Uporabe IKT-ja se otroci ne naučijo samo od staršev, ampak tudi v drugem okolju. Ker otroci veliko časa preživijo v šoli, postaja posredno naloga le-te, da sodeluje pri učenju otrok o IKT-ju. V tem imajo pomembno vlogo lahko vzgojitelji, učitelji, psihologi in računalniški tehniki. Govorimo o novem učnem okolju, o novih učnih metodah in oblikah pouka, o spremembah

mišljenja, komunikaciji in novi vlogi učiteljev.

Danes je poleg drugih obstoječih medijev računalnik pomemben dejavnik konstituiranja, po drugi strani pa je tudi tehnologija, ki se vse bolj spreminja. V intimne prostore družin vnaša novosti, ki vplivajo na spreminjanje domačega okolja, hkrati pa je odziv nanj določen z obstoječimi odnosi v družini in zunaj nje (Oblak Črnič 2009). Kot je bilo omenjeno v uvodu, ima v Slovenji danes večina gospodinjstev dostop do interneta. Kot pravi Oblakova se danes internet in računalnik vse bolj "domači" v družino, še posebej dovzetni za ta pojav so otroci. Potrebno je poudariti, da vloge interneta pri otrocih ne smemo obravnavati zgolj z negativne perspektive, saj se otroci lahko na njem tudi izobražujejo in iščejo nove stvari, ki jih zanimajo. Raziskava EU Kids Online, ki je bila izvedena leta 2010 v 25 evropskih državah in je zajela 25.000 otrok, ki uporabljajo internet, v starosti od 9 do 16 let, je pokazala, da 85 % anketiranih otrok uporablja internet za šolsko delo, takoj za njim pa sledi igranje iger, kar jih počne 83 % (EU Kids Online 2010). Opora k temu je tudi članek, ki navaja, da so najbolj pogoste aktivnosti, ki jih otroci počnejo na internetu igranje iger in komuniciranje preko spletnih omrežij, online chatov, messengerjev (Jung Lee 2009). Otrokom ni potrebno iti na igrišče ali iz hiše, da bi se družili s svojimi vrstniki. Dovolj je, da se priključijo na spletno socialno omrežje in že so v stiku s svojimi vrstniki. Tudi v knjižnico jim ni več potrebno hoditi. Če potrebujejo literaturo za šolo, je danes dostopna tudi preko interneta.

Govor o osebnem računalniku kot novem »družinskem članu«, pogosto spremlja govor o učinkih na družinske medosebne odnose, o novih oblikah medsebojne (ne)pomoči in težavah, ki jih imajo družinski člani pri medsebojnem razumevanju (Oblak Črnič 2009). Če se otroci strinjajo glede pogojev uporabe interneta, ki jih postavijo starši, to pripomore k medsebojnemu razumevanju.

Za razumevanju vloge staršev pri otrokovi rabi interneta, je zelo pomembno mesto otrokovega dostopa do interneta. Največ jih do interneta dostopa prav od doma (Bakardijeva 2005), zato lahko na njihovo uporabo najbolj vplivajo prav starši. Podobno kažejo podatki raziskave EU Kids Online, kjer je najpogostejši kraj uporabe interneta dom (87 %), ki mu sledi šola (63 %). Toda dostopanje do interneta je bolj raznoliko – 49 % ga uporablja v svoji spalnici in 33 % prek mobilnikov in dlančnikov (EU Kids Online 2010). Otroci danes raje vidijo, da se računalnik nahaja v njihovi sobi, kar kažejo tudi statistične raziskave. Osebni računalnik, ki dobi svoje mesto

v dnevni sobi, namenjeni skupnim aktivnostim in preživljanju prostega časa, pridobi svojo »družinsko identiteto« na čisto drug način kot pa računalnik, ki je že ob prihodu umaknjen v delovni kabinet ali mladinsko sobo (Oblak Črnič 2009).

Pomembno je, da otroka poučimo o razkrivanju svojih podatkov na internetu. To se predvsem nanaša na uporabo socialnih omrežij in drugih spletnih mest, kjer se otroci lahko spoznavajo z novimi ljudmi. Danes obstajajo različni zaščitni programi na računalniku, s katerimi lahko nadziramo, kaj otroci počnejo na internetu. Na spletni strani Safe.si navajajo, da sama tehnična zaščita ponavadi ni dovolj (otroci pa imajo verjetno več tehničnega znanja kot starši in jo bodo znali zaobiti), tako da je priporočljivo, da uporabljajo še dodatna preventivna sredstva, s katerimi lahko nadzorujejo otrokove aktivnosti na internetu ter mu tako onemogočajo dostop do škodljivih spletnih vsebin (Safe 2008). Najbolje je otrokom to razložiti na začetku njihove uporabe interneta.

Otroci so bolj dovzetni za nove tehnologije kot odrasli. Tehnologija se razvija zelo hitro, večina staršev je ni imela v taki obliki, kot jo ima današnja mladina. Različni članki predstavljajo tehnične zaščite na računalniku za omejitev dostopa do interneta, pri čemer pa pogosto zanemarjajo dejstvo, da otroci preko različnih informacijskih virov prihajajo do kompetenc, da se tovrstni zaščiti izognejo.

Za analizo dejavnosti otrok na internetu, so danes še posebno pomembna spletna socialna omrežja, ki so med mladimi vse bolj razširjena. EU Kids Online prikazuje, da je uporaba spletnih socialnih omrežij (npr. Facebook, MySpace ...) med slovenskimi otroki precej razširjena. Okoli 76 % slovenskih otrok ima na spletnih socialnih omrežjih svoj profil. Med tistimi, starimi od 9 do 10 let, je takih 47 %, med tistimi, ki so stari od 11 do 12 let, 67 %, svoj profil ima tudi 89 % tistih, ki so stari od 13 do 14 let in skoraj 92 % tistih, ki so stari od 15 do 16 let (EU Kids Online 2010). Spletna socialna omrežja so lahko mesto, kjer se otroci družijo in si dopisujejo o različnih temah, ki jih zanimajo ter spoznavajo nove ljudi. Pri tem pa je pomembno, da starši otroke usmerjajo k varni uporabi spletnih socialnih omrežij. Opozorijo jih, zakaj je lahko nevarno, če omogočijo neznanec dostop do svojih osebnih podatkov (telefonska številka, naslov, podatki o družini ali šoli).

Med otroki je razširjeno tudi igranje iger, ki pa ni nujno negativna aktivnost. Obstaja veliko iger, s katerimi se naučijo novih stvari in se z njimi lahko izobražujejo ter si pridobijo nova znanja, poglede, izkušnje. Vendar se otroci vse pogosteje zatekajo k igram, v katerih je veliko nasilja, neprimerne izražanja, eksplicitne spolnosti, seksističnih in rasističnih pogledov, ki niso primerne za otroke, ter imajo na njih negativni vpliv (Jensen in ostali 2011).

3 EMPIRIČNI VPOGLED NA VPLIV VZGOJE PRI UPORABI INTERNETA

Diplomsko delo izhaja iz predpostavke, da so bolj kvalitetni medsebojni odnosi v družini tisti, ki temeljijo na odprti komunikaciji in zaupanju. V razpravah pogosto zasledimo ugotovitve, da komunikacija močno vpliva na odnose v družini. Kjer je komunikacija boljša, je medsebojno zaupanje med otrokom in staršema boljše. To je zelo pomembno tudi z vidika vloge staršev pri otrokovi rabi interneta. Za empirični vpogled v navedene domneve bo izvedena kvalitativna metoda raziskovanja – poglobljeni intervju. To je kvalitativna metoda raziskovanja, s katero je mogoče poglobljeno proučevanje primerov, ker pomaga prepoznati njihove ključne značilnosti (Ragin 2007). Gre za ustrezno metodo, ker pri poglobljenem intervjuju z dodatnimi podvprašanji spodbudimo posameznika še za bolj podrobno razlago določene teme, na katero se nanaša postavljeno vprašanje. Metoda poglobljenega intervjuja poudarja potopitev in empatičnost raziskovalca v raziskovalno okolje, in prizadevanje, da bi odkril pomen in pomembnost družbenih pojavov za ljudi v teh okoljih (Ragin 2007). Pri poglobljenem intervjuju lahko postavimo bolj specifična vprašanja in tako dobimo bolj točne odgovore na njih. Prednost je tudi pri vprašanjih, ki jih morda starši ne razumejo dobro. Pri intervjuju jih lahko bolj točno razložimo ter s tem omogočimo boljše razumevanje vprašanj.

Sestavljena vprašanja so služila kot ugotovitve, kakšen odnos imajo starši z otroki v današnjem času in ali to lahko vpliva na otrokovo uporabo in obnašanje na internetu. Vprašanja so sistematično razdeljena na določene sklope. V prvem sklopu vprašalnika smo želeli pridobiti informacije o gospodinjstvu (koliko otrok imajo, njihova starost, dostopnost do interneta). V drugem sklopu so starši odgovarjali na vprašanja o odnosu s svojimi otroki (koliko med seboj komunicirajo, o čem se največkrat pogovarjajo, kje se pogovarjajo). Tretji sklop preide na

vprašanja glede uporabe interneta otrok in kako se soočajo s tem. Izvedeli smo predvsem kako, če sploh, nadzirajo uporabo interneta in ali misijo, da so metode, ki jih uporabljajo, učinkovite. Zadnji sklop pa je bil namenjen mnenju o aktivnostih, ki jih njihovi otroci počnejo na internetu in kakšne vpliv ima to na otroke, ter na splošno o celotni tematiki. Intervjuji so bili izvedeni na domovih udeležencev, na vprašanja so odgovarjali samo starši, brez prisotnosti otrok.

Pri izbiri oseb za intervju je bilo potrebno paziti predvsem na to, da so njihovi otroci stari od 7 do 14 let. Kot je že navedeno v teoretičnem delu, raziskave kažejo, da je v teh letih najbolj pomembno otroka seznaniti z uporabo interneta. Osebe izhajajo tudi iz različnega okolja (vas, primestje in mesto), kajti tudi to ima vpliv na pridobljene odgovore.

3.1 ANALIZA INTERVJUJEV

Poglobljene intervjuje sem izvedla na domovih intervjuvancev. Izbrala sem družine, ki so bile različne glede starosti staršev in starosti otrok. Prav tako sem jih izbrala iz različnega okolja. Družina A živi v mestu, družina B na podeželju, družina C pa v predmestju. Pogovori so potekali sproščeno, dobila sem veliko mnenj. Vse družine imajo dva otroka.

Pri družini A je mama stara 42, oče pa 48 let, sinova imata 13 in 15 let. Starša imata visokošolsko izobrazbo.

Pri družini B je mama stara 47, oče 51 let, sin ima 6 let, hčerka pa 9 let. Mama je visoko izobražena, oče ima srednješolsko izobrazbo.

Pri družini C je mama stara 35 let, oče 30 let, njuna sinova pa štejeta 12 in 14 let. Oče ima srednješolsko izobrazbo, mama pa ima visokošolsko izobrazbo.

Pri družini A je bila od staršev prisotna samo mama, pri drugi in tretji družini pa sta v intervjuju sodelovala oba starša. Otroci niso bili prisotni pri intervjuju v nobeni izmed družin. Izobrazba in starost staršev so zanesljiva informacija, saj so mi tekom intervjuja sami povedali svojo starost in starost svojih otrok. Vsak intervju je časovno trajal od 10 do 20 minut.

3.1.1 Odnos med starši in otroci

Najprej je bilo potrebno pridobiti informacije o številu računalnikov v gospodinjstvih. Družina A ima v hiši štiri računalnike, družina B ima enega, družina C tri. V uvodu sem želela izvedeti, koliko časa starši preživijo na internetu. Ugotovila sem, da ga preživljajo relativno malo, saj v vseh treh družinah noben od staršev doma ne uporablja interneta več kot pol ure na dan. Več časa na njem preživijo v službi, vendar v okviru službenih zadev, kot so pridobivanje informacij in podatkov, ki so potrebni za delo. Otroci uporabljajo iste računalnike kot starši, samo v družini A otroka uporabljata dva računalnika od štirih. Starši torej lahko sledijo aktivnosti otrok na internetu, saj vsi skupaj uporabljajo iste računalnike. Vsi starši redno nadzirajo, kaj otroci počnejo na internetu. Pri družini C imajo računalnik v starševski spalnici, kamor lahko starši kadarkoli vstopijo z namenom, da preverijo otrokovo početje na internetu. Pri družini B imajo računalnik v dnevni sobi, kjer prav tako lahko nadzirajo aktivnosti na računalniku. Tukaj se kaže opora trditvi, da starši raje postavijo računalnik na mesto, kjer se tudi sami zadržujejo, saj je tako nadzor nad otrokovo aktivnostjo na računalniku boljši. Kljub temu, da je računalnik v družini C v otroški sobi, starša otrokovo rabo interneta nadzirata s tem, da vstopita v sobo medtem ko ga uporablja in mu postavljata časovne omejitve glede uporabe. Omenjen računalnik ni povezan z internetom, zato na njem lahko igra samo igrice.

Vsi starši menijo, da se je od pojava interneta do danes veliko stvari spremenilo. Mnenja so si med seboj podobna, saj se vsi strinjajo, da obstajajo pozitivne in negativne lastnosti interneta. Za pozitivne navajajo predvsem uporabo računalnika in interneta za pridobitev novih informacij in podatkov za pomoč pri šolskih nalogah in učenju. Pri družini A sta starša izpostavila težave v povezavi z verodostojnostjo znanja pridobljenega preko interneta. Potrebno se je zavedati, da podatki, ki so na voljo na spletu, niso vedno preverjeni in kvalitetni. Kadar potrebujemo preverjene informacije, moramo nekaj pozornosti nameniti tudi oceni vira, kjer smo informacije našli.

Družina C je izrazila negativen odnos do novih tehnologij, med katere uvrščajo televizijo, računalnik, internet ter vso novo tehnologijo. Kasneje se je izkazalo, da ima vse naštetu vpliv na to, koliko časa otroka družine C preživita na računalniku in kakšne dejavnosti počneta na njem.

V vseh treh družinah se starši zelo trudijo, da bi s svojimi otroki preživeli čim več časa. Največ skupnega časa z otroki preživijo ko pridejo iz službe ali pa jih spremljajo na izvenšolskih dejavnostih in jih tudi tam podpirajo. Del druženja predstavlja tudi skupno reševanje domačih nalog in učenje. Glede na to, da so bili otroci intervjuvancev stari med 6 in 14 let, so vsi izpostavili, da otroci potrebujejo precejšnjo pomoč pri reševanju domačih nalog. Večini otrok morda zadošča že prisotnost staršev, ko se lotijo domače naloge. Daje jim občutek varnosti in zagotovilo, da jim bodo pomagali, če bo potrebno. Otroci se tudi sami obrnejo na njih, glede težav pri reševanju nalog in učenju. Pri vprašanju ali se otroci pogovarjajo in zaupajo svojim staršem, so bili vsi pogovori pritrdilni. Starši se trudijo vsak dan pogovarjati s svojimi otroki o tem, kaj se jim je zgodilo v šoli in čez dan. Vse to poskušajo tudi analizirati in se pogovoriti o določenih situacijah. Otroci v pogovoru sodelujejo in odgovarjajo staršem, oni pa jim poskušajo svetovati glede problemov, na katere naletijo. To potrjujejo predvidevanja, da je dobra komunikacija v družini temelj za otrokovo zaupanje staršem. Jasna komunikacija pripomore k učinkovitemu reševanju raznih problemov. Pri družini C sta starša izpostavila, da je pogovor o osebnem življenju otrok glavna tema njihovega pogovora. Če tega ne bi bilo, menijo, da bi lahko zelo hitro zgubili stik z otrokoma. Povezanost med staršema in otrokom je pomembna, saj v družini obstaja potreba po avtonomiji in povezanosti. Pri družini B sta starša izpostavila problem zasvojenosti z internetom. To povezujeta s tem, da njihovi otroci zaradi tega preživijo več časa na internetu. Mati je izrazila negativno mnenje do tega, da prijateljica pusti otroka cel dan za računalnikom z razlogom, da se ji ni potrebno ukvarjati z njim, ker je za računalnikom miren. Ne zavedajo pa se, da lahko tudi na internetu preži veliko nevarnosti (kraja identitete, pedofilija, ipd.).

Glede spolne delitve dela pri otrokovi rabi interneta se kaže zanimiv odnos, da za nadziranje otrok na računalniku in internetu pazijo predvsem mame, očetje pa skrbijo bolj za vzgojo ter se občasno vključijo nadzoru materam, kadar otroci uporabljajo računalnik. Pri družini B sta starša izpostavila, da je otrokova izven šolska dejavnost tudi verouk in obiskovanje verskih obredov. Katoliška vera je v njihovi družini zelo upoštevana, prav tako katoliške vrednote zakonske zveze in družine. V omenjeni družini so postavljena bolj stroga pravila kot v drugih dveh družinah glede omejevanja otroka pri vzgoji, šoli, uporabi računalnika in interneta.

Pri vseh treh družinah lahko opazimo, da se starši trudijo preživljati čim več prostega časa z

otroki in se udeleževati dejavnosti otrok.

3.1.2 Aktivnost uporabe interneta med otroci

Začetki uporabe interneta so med otroki intervjuvanih staršev zgodnejši, kot navaja raziskava EU Kids Online. Pri družini A in C sta bila otroka stara 9 let, ko sta začela uporabljati računalnik in internet, pri družini B že pri petih letih. Mlajši otrok v družini je internet začel uporabljati prej, saj so starši izpostavili, da je na to vplivalo opazovanje svojega starejšega brata/sestre. Izpostavili pa so tudi, da na to vpliva sprememba današnjega trenda in okolja, kateri otroke vse hitreje seznanja z uporabo računalnika in interneta. Za razliko od preteklih generacij se opazi trend, da so mladi vseh starosti danes močni medijski porabniki. Pri vprašanju glede začetnega znanja uporabe brskalnika in interneta na sploh so vsi odgovorili, da so bili otroci z uporabo že seznanjeni in da niso potrebovali dodatne pomoči. Pri družini A in C so povedali, da so se otroci naučili uporabljati internet v šoli in s pomočjo svojih vrstnikov. Pri družini B je hčerka opazovala početje mame na računalniku (uporaba brskalnika), ter tako pridobila znanje o uporabi. Računalnik je začela uporabljati že pri 5 letih, zato se v šoli še niso pogovarjali o tej tematiki. Tukaj se pokaže opora ugotavljanju o novem učnem okolju, kjer imajo učitelji pomembno vlogo pri učenju otrok o IKT-ju. Pri prvem stiku z računalnikom niso poleg otroka samo starši, ampak se z njim srečujejo tudi v šoli. Pri tem je pomembno, da učitelji nadzorujejo njegovo uporabo in jim znajo podati koristne nasvete glede uporabe ali jim nuditi pomoč pri določenih vprašanjih.

Pri vprašanju glede omejevanja in svetovanja pri otrokovi rabi interneta ter opozarjanju na morebitne negativne posledice, se je pokazalo, da ima šola pri tem veliko vlogo. Vsi starši so svojim otrokom omenili slabe strani interneta in česa po njihovem mnenju ne smejo gledati, vendar so otroci s tem že bili seznanjeni, saj so jim že (po njihovih besedah) v šoli omenili, pri čem morajo biti pazljivi in kaj ni primerno za njih. Pri družini A imajo vklopljen tudi starševski nadzor. Otroka sta seznanjena, katere spletne vsebine niso primerne za njiju in jih ne obiskujeta. Pri omenjeni družini je mama zaskrbljena glede uporabe spletnega socialnega omrežja Facebook, zato je otrokoma omenila tudi nevarnosti, med katere navaja problematiko zasebnosti in osebnih podatkov, ter pedofilijo in internetne zlorabe. V sklopu problematike pedofilije so starši

izpostavljali problem objavljanja golih slik novorojenčkov, pomanjkljivo oblečene najstnice, ki se želijo s tem pokazati pred svojimi vrstniki, ne zavedajo pa se, da slike lahko gledajo tudi drugi uporabniki. Že od začetka pojava Facebook-a prihaja do polemik o tem, kako varen sploh je. Velikokrat je bilo slišati, da uporabniki preveč zlahka svoje osebne podatke dajejo na Facebook in pri tem ne pomislijo, da bi dostop do njih omejili. Po drugi strani pa Facebook omogoča ljudem več možnosti pri izbiri načina in časa komunikacije. Z uporabo se lahko oblikujejo nove skupnosti in novi, drugačni medsebojni odnosi, tvorijo se tudi nove politične in kulturne sfere.

Vsi trije intervjuji so bili pokazatelji, da so otroci bolj dovzetni za nove tehnologije. Ko se pri otroku pojavi problem pri uporabi računalnika, ga rešijo sami in pri tem ne potrebujejo pomoči staršev. Vsi starši so v šaljivem tonu povedali, da njihovi otroci več vedo o računalniku kot pa sami. Otroci o IKT največ informaciji dobijo v šoli in pri vrstnikih. V šolah imajo na voljo izbirne predmete, med katerimi je tudi računalništvo. Tam jih naučijo osnov uporabe računalnika in interneta, ter tudi pasti. Pri družini A je mama omenila, da grede lahko otroci za kakšno prosto uro v šoli na računalnike. Torej imajo otroci danes na vseh mestih veliko možnosti uporabe računalnika, zato jih je treba o tem še bolj poučevati. Pri družini C sta starša dodatno znanje pridobila s priročniki, katere sta dobila v šoli ter se o temi pogovorila tudi na roditeljskih sestankih in govorilnih urah. Izpostavila pa sta tudi opozarjanje šolskega sistema o tem, da je internet kot pripomoček pri izobraževanju pozitivna stvar, negativno pa kadar imajo otroci računalnik kot sredstvo za preživljanje prostega časa. Če spremljamo vse novosti na internetu, nam to lahko zelo dobro koristi. Pri družini B ima mama namen vključiti starševski nazor. Menita, da bosta otroka zaradi odraščanja vse bolj dovzetna za veliko spletnih strani in informacij. Takrat bosta lahko kljub opozorilom in nasvetom želela pogledati kakšno spletno stran, ki ni primerna za njiju.

Najpogostejši aktivnosti otrok na računalniku, kateri starši izpostavljajo, sta uporaba Facebook-a in igranje iger. Podobni rezultati so tudi v raziskavi EU Kids Online (EU Kids Online 2010) in članek (Jung Lee 2009), ki navajata ti dve aktivnosti kot najpogostejši med otroki. Pri družini A in B otroci že uporabljajo spletna socialna omrežja – Facebook. Pri obeh so povedali, da tudi sami uporabljajo Facebook in imajo svoje otroke dodane za prijatelje, tako da lahko pogosto nadzirajo kaj počnejo na njem. Novejše nastavitve Facebook-a omogočajo, da izbranim ljudem uporabniki dovolijo videti samo določene stvari, za katere jih ne skrbi, če jih delijo z njimi. S tem

je starševski nadzor nad otrokovimi aktivnostmi slabši, tudi če ga imajo dodanega med prijatelji. Pri družini C ima mama geslo otrokovega Facebook-a, vendar ga ne obiskuje. Sina to ne moti, saj na Facebook-u nič ne skriva in tudi pusti svoje geslo shranjeno v računalniku. Mama navaja, da je pomembnejše nadzorovanje pri vsakodnevnih situacijah - komunikacija med vrstniki, njegovo obnašanje, aktivnosti. Mnenja staršev glede spletnih socialnih omrežij se med seboj razlikujejo. Pri družini B otroka še ne uporabljata Facebook-a ali drugih spletnih socialnih omrežij, na kar vpliva dejstvo, da sta otroka mlajša od ostalih otrok intervjuvancev. Vendar je mama izpostavila, da je začetek uporabe Facebook-a samo še vprašanje časa, in da bo pri uporabi potreben nadzor. Že pred tem bo v spletni brskalnik vpisala ime in priimek otroka z namenom najti kakšen podatek o njem. Pri družini A se jim uporaba Facebook-a ne zdi problematična, dokler niso pod vprašaj postavljeni osebni podatki otroka. Kot problem navajata dejstvo, da se nekateri otroci predstavljajo za starejše kot so. S tem se ostalim uporabnikom predstavljajo v drugačni luči. Ker ostali uporabniki mislijo, da so starejši, je lahko raven komuniciranja drugačna, kot bi bila ob dejanski starosti otroka. Pri družini C pa je mnenje o spletnih socialnih omrežjih zelo negativno. Izpostavila sta, da nastaja problem lažnih identitet, virtualni stiki z osebami povzročata izgubo realnih stikov in s tem izguba temeljne človečnosti. Opisala sta tudi izkušnjo in problem glede katerega se je na njiju obrnil starejši sin (14 let). Na Facebook-u je otrok, ki obiskuje strani s športnimi stavami, naletel na uporabnika, ki ga je želel prepričati o vplačilu preko spletne strani. Obiskovanje spletnih strani s športnimi stavami za starša ni problematično. Problem so negativne stvari, na katere otrok lahko naleti pri uporabi te spletne strani. Sin se je o omenjenem dogodku takoj pogovoril s starši in pogovor z omenjenim uporabnikom pokazal tudi obema staršema. Zopet se je pokazalo, kako pomembna je komunikacija v družini, ko otrok naleti na kakršne koli težave.

3.1.3 Zaznani vplivi interneta na otroke

Vsi starši ocenjujejo, da ima internet pomemben vpliv na njihove otroke z vidika komunikacije in vedenja. Pri družini A je mama izpostavila problem komunikacije med vrstniki. Odkar je prisoten Facebook ima občutek, da se preko omenjenega spletnega socialnega omrežja med seboj veliko

pogovarjajo, medtem ko se v realnem svetu otroka med seboj drugače komunicirata. Otroci realno druženje raje zamenjajo z virtualnim. Seznanjena je tudi s problematiko nasilnih iger. Pri svojih otrocih pa še ni opazila spremembe pri obnašanju ob igranju takšnih vrste iger. Pri družini C ocenjujejo, da uporaba računalnika in igranje nasilnih iger spodbudi agresivno obnašanje. Otroka se zaradi časovnih omejitev glede rabe računalnika s staršema prerekata. Ko ju opozorita, da je njun čas na računalniku potekel, otroka z agresivnim in nasilnim obnašanjem izrazita nezadovoljstvo nad tem, da ju starša želita ločiti od računalnika. Družina B navaja podoben problem kot družina C. Občutek imata, da če otrokoma nebi omejevala časa, ki ga lahko preživita na računalniku, bi zaplula v nek svoj svet in se dalj časa nebi ločila od računalnika. Kot je že bilo omenjeno, obstaja na računalniku in internetu veliko aktivnosti, ki so otrokom zanimive: spletne strani ponujajo zanimive informacije, uporaba spletnih socialnih omrežij ponuja veliko zabavnih aplikacij, obstaja ogromno računalniških iger, zaradi katerih lahko otroci preživijo dalj časa na računalniku kot če omenjenih aktivnostih na internetu nebi obstajale. Poleg računalnika jima morata omejevati tudi ostale igre, ki se jih igra preko igralnih konzol.

Zaradi omenjenih težav, na katere naletijo starši, svojim otrokom postavljajo predvsem časovne omejitve glede uporabe računalnika in interneta. Pri družini A otrokoma med tednom ni dovoljena uporaba računalnika, saj se morata posvečati šoli in drugim aktivnostim, ki jima vzamejo dovolj prostega časa. Uporaba je dovoljena samo v izjemnih primerih, za šolske zadeve ali za učenje. Uporaba računalnika jima je dovoljena ob vikendih, vendar še vedno s časovnimi omejitvami in ne brez nadzora. Poleg tega je oče uredil tudi starševski nadzor. S tem želita preprečiti otrokov dostop do, po njunem mnenju, za otroka neprimernih vsebin. Družina B uporablja samo časovne omejitve in osebni nadzor, vendar starša omenjata, da imata namen vključiti tudi starševski nadzor. S časovno omejitvijo podobno pri družini C, vendar mati navaja, da ne vrši prevelikega časovnega nadzora. Izpostavila je, da do takrat, ko ji stvari zaupata (zgodba o športnih stavah preko Facebook-a), ne čuti potrebe, da bi otroka še dodatno nadzirala, kot samo časovno.

Potrdila se je tudi teza, da otroci danes svoj prosti čas raje preživljajo za računalnikom kot zunaj na prostem ob različnih aktivnostih. Vsem otrokom v družinah so računalniške igre bolj privlačne kot aktivnosti na prostem. Pri vprašanju, ali igranje računalniških iger vpliva na preživljanje prostega časa otroka, so vsi odgovorili pritrdilno. Če bi otrokom dali na izbiro, kje bi raje

preživeli prosti čas, bi se po njihovem mnenju zagotovo odločili za računalnik. Pri družini C je mama izpostavila tudi, da igranje iger vpliva tudi na obnašanje predvsem njenega mlajšega sina. Po igranju iger opazi večjo nasilnost pri določeni komunikaciji, ta je še večja, če mu igranje iger želi preprečiti in mu postavi omejitve. Zaradi tega razloga je prepovedala igrati določene igre, ki so po njenem mnenju zelo nasilne in ju tudi nadzoruje, da jih ne igrata.

Ob koncu intervjuja smo se s starši pogovorili ali bi želeli še karkoli dodati na omenjeno temo. Pri družini A je mama izpostavila problem iskanja literature za šolsko delo in iskanje informacij o temah, ki otroka zanimajo. Njeno mnenje je, da podatki na internetu niso zanesljivi, saj ne moremo biti prepričani, kdo je objavil določene podatke. Zato bi raje videla, da bi se otroci bolj potrudili pri iskanju literature, predvsem v knjigah, kjer je po njenem mnenju avtor podpisan in so podatki bolj preverljivi. Bistveno je, da se otroci začenjajo seznanjati z možnostmi in omejitvami, ki jih omogoča uporaba interneta pri iskanju ustreznih virov.

Pri družini B starša podpirata uporabo interneta v smislu dostopa do določenih tem, ki otroka zanimajo ali kot pomoč pri šolskih zadevah – iskanje literature za šolske naloge in učenje. Ko govorimo o uporabi računalnika kot preživljanju prostega časa, pa sta mnenja, da so nujno potrebne časovne omejitve in nadzor nad otrokovim početjem na internetu. Oče je mnenja, da so otroci zaradi računalnika manj časa na prostem ob aktivnostih. Zaradi tega je mnenja, da je otrok fizično manj sposoben. Tukaj lahko opazim, da je izbira dejavnosti odvisna od okolja, v katerem otrok živi in družbe, v kateri se giblje. Če bo otrok imel doma dostop do vse nove tehnologije (računalnik, internet, igralne konzole, televizija), bo po govorjenju staršev to zagotovo vplivalo na preživljanje njegovega prostega časa. Izvenšolske dejavnosti so odlična priložnost, da otrok preživi prosti čas s svojimi vrstniki in se ob tem zabava.

Pri družini C je pri vprašanju mama izrazila negativno mnenje do tehnologij z besedami, da bi ob ponovni vlogi matere, v svojem domu ne bi imela ne televizije ne računalnika, saj opaža velik vpliv omenjenih tehnologij na svoja otroka. Predvsem ima zelo negativno mnenje do Facebook-a, saj se ji zdi, da odvzema druženje ljudi in ga zamenja z virtualnim. Oče ni toliko negativno naravnani proti novim tehnologijam saj pravi, da ima vsak možnost izbire časa, ki ga bo preživel za računalnikom ali televizijo. Pravi pa, da bi bilo potrebno otrokom še bolj omejiti uporabo računalnika, interneta in televizije, saj bi zaradi tega lahko svoj prosti čas izkoristili veliko bolj kvalitetno. Facebook je del interneta in kot takega ga moramo sprejeti in to upoštevati pri

preprečevanju, da bi bili otroci izpostavljeni nevarnim spletnim vsebinami. Otroci se lahko družijo s prijatelji, ki jih poznajo, preko sporočil se lahko pogovarjajo o stvareh, ki jih zanimajo ali o aktualnih problemih in tematikah. Kot je omenil oče, se na koncu sami odločijo, kakšne stvari bodo potegnili iz njega – negativne ali pozitivne.

3.1.4 Glavne ugotovitve

Izpostavila bom glavne ugotovitve, do katerih sem prišla preko intervjujev.

- Stopnja nadzora nad otrokovo rabo interneta je **visoka**, saj v vseh družinah starši redno spremljajo, kaj otroci počnejo na internetu. Zato starši postavljajo računalnike na mesta, kjer se tudi sami največ zadržujejo.
- Pri nadzoru nad otrokovo rabo interneta je prisotna **delitev vlog v družini po spolu**. Starši pri vsaki družini imajo razdeljene vloge – pri nekaterih družinah otroke pri uporabi interneta nadzirajo mame, naloga očetov pa je, da uvedejo starševski nadzor in sodelujejo pri komunikaciji z otroki in reševanju problemov.
- **Šola** ima velik vpliv na otrokovo znanje pri uporabi interneta, saj učitelji otrokom že na samih začetkih uporabe interneta nudijo pomoč in nasvete. V vseh treh družinah so omenili, da je šola imela velik vpliv pri seznanjanju otrok z uporabo interneta in kaj na njem ne smejo gledati. Starši so jih samo še **dodatno** opozorili in razložili, katere spletne strani in aktivnosti na internetu za njih niso primerne.
- Vse tri družine ocenjujejo, da imata raba Facebook-a in igranje iger na njihove otroke **velik vpliv** v smislu preživljanja prostega časa, agresivnega obnašanja, menjavo osebnega druženja z virtualnim druženjem.
- Vsi starši **postavljajo časovne omejitve** otrokom pri uporabi računalnika in interneta. Ena družina ima poleg tega nastavljen še **starševski nadzor**.
- Vsi otroci v intervjujih **svoj prosti čas** raje preživljajo za računalnikom, kot zunaj na prostem.
- Pri vseh družinah se je pokazala **dobra komunikacija in odprt odnos** med starši in njihovimi otroci. Izpostavljeno je bilo, da se jim otroci zaupajo, z njimi se pogovarjajo o

vsakodnevnih dogodkih in to tudi komentirajo in ovrednotijo.

4 ZAKLJUČEK

Internet je lahko odlično sredstvo, s pomočjo katerega se otroci zabavajo, spoznavajo nove stvari, se učijo, komunicirajo s svojimi vrstniki ali pa se sprostijo ob igranju iger. Na drugi strani pa je lahko internet tudi nevaren za otroka. Otroci lahko preko interneta dostopajo do, za njih, neprimernih in škodljivih vsebin. Internet otroci začnejo uporabljati že zelo zgodaj. S poglobljenimi intervjuji smo prišli do ugotovitve, da je v družini B otrok začel uporabljati internet že pri petih letih. Pri vseh treh družinah je opaziti postavitve časovne omejitve uporabe računalnika. Ukrep se je izkazal za pomembnega, saj bi brez nje otroci verjetno več časa preživeli na internetu in za računalnikom. Vsi uporabniki interneta morajo poznati tako potencialne nevarnosti kakor tudi sredstva, ki so na razpolago za zaščito pred tovrstnimi nevarnostmi. Otroci preko pogovora s starši spoznajo ta sredstva in so tudi seznanjeni s tem, kaj lahko in česa ne smejo početi na internetu. Pomembno je predvsem, da se otroku na začetku uporabe interneta predstavijo tako prednosti kot tudi tveganja, ki jih ponuja.

Pokazala se je pomembnost komunikacije v družini. V vseh treh družinah druženje in preživljanje skupnega časa predstavljajo tudi medsebojni pogovori, v katerih si lahko s starši zaupajo stvari in prosijo tudi za kakšen nasvet. Pri družini C sta starša izpostavila, da lahko brez komunikacije zelo hitro izgubijo stik s otroki. Vsi starši so se strinjali, da je internet prinesel veliko sprememb in da ima lahko velik vpliv na njihove otroke ter, da so opazili pojav odvisnosti od računalniških iger in interneta. Pokazalo se je, da igranje iger lahko vpliva na otrokovo obnašanje. Družina C je opazila, da se po igranju iger, otrok začne obnašati zelo agresivno in nasilno. Pri tem bi bilo otroku potrebno razložiti, zakaj jim omejujejo igranje takih iger, saj zgolj prepoved nikoli ne doseže svojega učinka oziroma lahko doseže celo nasproten rezultat od želenega. Domnevamo lahko, da je zadeva zelo problematična in bi bilo potrebno postaviti večje omejitve glede pridobivanja tovrstnih iger preko spleta.

Pokazala se je pomembnost lokacije računalnika v gospodinjstvu, saj starši lahko zagotavljajo

večji nadzor nad uporabo interneta v sobi, kjer se zadržujejo skupaj, kot pa če ima otrok dostop do interneta iz otroške sobe. Tudi če je otrok na internetu v drugi sobi so starši povedali, da vsake toliko časa vseeno stopijo v sobo ter tako izvajajo nadzor nad otrokovim početjem na internetu. Ozaveščenost staršev, glede nevarnosti interneta, je vse večja, saj nobena družina ne pusti otroka na internetu in za računalnikom brez nadzora. Ukrep se zdi smiseln, saj s predolgim preživljanjem časa na računalniku zamujajo veliko priložnosti za spoznavanje novih ljudi, druženje z vrstniki, zabavanje in gibanje. Opazen je pojav trenda uporabe igralnih konzol (Wii, Play Station Move, Xbox kinect), kateri nadomeščajo gibanje na prostem oz športne aktivnosti.

Kot najpogostejša aktivnost na internetu med otroci se je pokazala uporaba spletnih socialnih omrežij. V intervjujih je bil omenjen samo Facebook, drugih spletnih socialnih omrežij ne uporabljajo. Dve družini uporabo omrežja ne dojemata kot nekaj slabega, pri tretji družini pa so že doživeli negativno izkušnjo z njim. Spletna socialna omrežja so bila včasih samo mesto za dopisovanje in spoznavanje novih ljudi, ter objavljanje različnih statusov ter slik. Danes pa se na njih nahajajo različne igre, aplikacije, reklame itn., zaradi katerih lahko na Facebook-u preživimo še več časa, kot bi ga sicer.

Spremembe v tehnologiji so v zadnjih desetletjih globoko posegle v vse sfere človekovega delovanja, saj nam je mnogo stvari olajšala. Nesporno je k temu v veliki meri pripomogla informacijska revolucija, ki je z razvojem elektronskega prenosa informacij in računalniškega omrežja postala osnovno orodje, brez katerega si ni mogoče več predstavljati poslovanja podjetij, finančnih institucij, državnih uprav, izobraževalnih in zdravstvenih ustanov, medijev, nenazadnje tudi vsakodnevne rutine posameznikov. Zato je pomembno poskrbeti za varno uporabo interneta že pri prvi uporabi interneta in računalnika pri otrocih, ter jim razložiti pozitivne in negativne lastnosti.

5 LITERATURA

1. Bakardijeva, Marija. 2005. *Internet Society – The internet in everyday life*. London: SAGE Publications Ltd.
2. Čačinovič-Vogrinčič, Gabi. 1998. *Psihologija družine – Prispevek k razvidnosti družinske skupine*. Ljubljana: Založba Sophia.
3. Černuta, Luka. 2011. *Uporaba informacijsko - komunikacijske tehnologije v gospodinjstvih in pri posameznikih, podrobni podatki, Slovenija, 2011 - končni podatki*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=4384 (2. februar 2012).
4. Dremelj, Polona. 2007. *Vloga družinskih medosebnih odnosov v okoliščinah pozne moderne*. Doktorska disertacija. Dostopno prek: <https://docs.google.com/viewer?a=v&>(6. februar 2012).
5. Erjavec, Karmen. 2001-2009. *Vzgoja za medije – Kako vzgojiti medijsko pismeno osebo*. Dostopno prek: <http://mediawatch.mirovni-institut.si/bilten/seznam/06/vzgoja/> (22. februar 2012).
6. EU Kids Online. 2010. *Ključne ugotovitve*. Dostopno prek: <http://www.ris.org/uploadi/editor/1288613420SloveniaExecSum.pdf> (7.februar 2012).
7. Holtzman, Mellisa. 2008. *Defining Family: Young Adults' Perceptions of the Parent-Child Bond*. Dostopno prek: <http://web.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&hid=12&sid=99633cd3-69bc-4168-83b8-f1be0fa34e7f%40sessionmgr4> (6. februar 2012).
8. Jensen, Jakob D. J. Weaver Andrew, Ivic Rebecca, Imboden Kristen. 2011. *Developing a Brief Sensation Seeking Scale for Children: Establishing Concurrent Validity With Video Game Use and Rule – Breaking Behavior*. Dostopno prek: <http://web.ebscohost>.

com.nukweb.nuk.uni-lj.si/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=18&hid=104&sid=466b2ae3-58b6-4f5f-8cae-b9074b38fa69%40sessionmgr104 (7. junij 2012).

9. Jung Lee, Sook. 2009. *Online Communication and Adolescent Social Ties: Who benefits more from Internet use?* Dostopno prek: <http://web.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&hid=11&sid=c35aedb9-b45e-4d35-b9cd-af5428a75ca9%40sessionmgr14> (2. februar 2012).

10. Oblak Črnič, Tanja. 2009. *Družinska (ne)harmonija ob računalniških zaslonih*. Dostopno prek: <http://www.druzboslovnerazprave.org/media/pdf/clanki/61-oblak-crnic.pdf> (6. februar 2012).

11. Prusank, Diane T.. 2007. *The Introduction of Communication into Popular Parenting Advice: An Analysis of Hiam Ginott's Between Parent and Child*. Dostopno prek: <http://web.ebscohost.com.nukweb.nuk.unilj.si/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&hid=11&sid=c35aedb9-b45e-4d35-b9cdaf5428a75ca9%40sessionmgr14> (2. februar 2012).

12. Ragin, Charles C. 2007. *Družboslovno raziskovanje – enotnost in raznolikost metode*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

13. Safe.si. 2002-2008. Internet in vzgoja. Dostopno prek: http://www.safe.si/c/1122/Internet_in_vzgoja/?preid=673 (7. februar 2012)

14. Terčič, Mateja. 2006. *Vzgoja za smisel življenja*. Diplomsko delo. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/Tercic-Mateja.PDF> (7. februar 2012).

15. UMAR. 2011. *Poročilo o razvoju 2011*. Dostopno prek: http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/pr/2011/SRS/2/PDF/uporaba%20in%20dostop%20do%20interneta.pdf (7. junij 2012).

16. Zhang, Qin. 2007. *Family Communicaton Patterns and Conflict Styles in Chinese Parent-Child Relationship*. Dostopno prek: <http://web.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&hid=12&sid=99633cd3-69bc-4168-83b8-f1be0fa34e7f%40sessionmgr4> (6. februar 2012).

PRILOGI

Priloga A

1. Koliko računalnikov imate v vašem gospodinjstvu, in kje se nahajajo?
2. Katerega uporablja vaš otrok?
 - a) če je računalnik v dnevni sobi Ali medtem, ko otrok uporablja internet ali počne druge aktivnosti na računalniku, opazujete njegovo početje? Zakaj ste se odločili da bo računalnik v dnevni sobi?
 - b) če je računalnik v otrokovi sobi Ali kdaj nadzirate, kaj otrok počne na internetu? Ali kdaj vstopite v sobo, medtem ko ga uporablja? Zakaj ste se odločili, da se bo računalnik nahajal v otroški sobi?
3. Koliko časa preživite na internetu? Kaj pa vaši otroci?
4. Se vam zdi, da je prihod interneta prinesel veliko sprememb?
5. Kakšno je vaše mnenje o internetu? (*se vam zdi da so se časi spremenili, odkar je prisoten?)
6. Najprej bi rada izvedela nekaj več o vašem odnosu z vašim/vašimi otrokom/otroci. Kako pogosto se vidite s svojim otrokom? Ali večino časa preživi v šoli in na kakšnih zunajšolskih aktivnostih?
7. Koliko mu pomagata pri šolskih zadevah? Ali vas prosi tudi za kakšen drug nasvet in pomoč, morda glede bolj osebnih stvari?
8. Ali vi poskušate izvedeti kaj več o njegove osebne življenju?
9. Ali otrok sodeluje v pogovoru? (*ali se vam zaupa, ko se pojavi kakšen problem v njegovem življenju – šola, ljubezen, prijatelji)
10. Kdaj je/so vaš/vaši otrok/otroci začel/začeli uporabljati internet (*če je več kot en otrok, se postavi vprašanje za vsakega otroka posamično)
11. Kako so ga začeli uporabljati, ali ste mu brskalnik pokazali ali je bil z uporabo že seznanjen? (* če ga niso naučili starši, kdo ga je naučil) Ali ste mu na začetku omenili, da določenih stvari na internetu ne sme/ni dobro gledati? (* če je že bil seznanjen s »prepovedano« vsebino, kje je bil seznanjen s tem)

12. Ali menite da internet v kakršnikoli meri vpliva na vašega otroka? Če je odgovor da, v kakšni meri se vam zdi, da vpliva?
13. Ali vas otrok kdaj vpraša za nasvet glede uporabe računalnika? Kaj pa glede uporabe interneta?
14. Ali ste se kdaj pozanimali o tem, kako otroku najbolje pomagati, da se znajde na internetu? Ste se kdaj s kom pogovarjali o tem, da ste si pridobili nasvete?
15. Se vam zdi raba interneta škodljiva?
16. Ali otroku postavljate meje glede uporabljanja interneta in na kakšen način jih omejujete?
17. Mislite, da ste dovolj osveščeni o tem, kaj vaš otrok počne na internetu?
18. Kje imate občutek, da vaši otroci raje preživljajo svoj prosti čas, na računalniku ali zunaj na prostem?
19. Ali ste seznanjeni s tem, ali vaš otrok uporablja katero spletno socialno omrežje, npr. Facebook? (*katera socialna omrežja uporabljajo?) Ste kdaj poskušali vtipkati ime in priimek svojega otroka na socialnem omrežju ali kje drugje in ga tako najti?
18. Kakšno je vaše mnenje o uporabi spletnih socialnih omrežij? Ali se otroci kdaj obrnejo na vas glede kakršnegakoli vprašanja o socialnem omrežju?
19. Ali vaši otroci igrajo računalniške igre? (*se o tem pogovarjate z njimi?)
20. Menite, da ima igranje računalniških iger kot preživljanje prostega časa, velik vpliv na otroke?
21. Ali bi za konec povedali še kaj v zvezi z otrokovo rabo interneta ali internetu na sploh?

Priloga B

Družina A:

MODERATOR: Koliko računalnikov imate v vašem gospodinjstvu in kje se nahajajo?

MAJA: Em, imamo en, dva, tri, štiri računalnike, tukajle v pisarni jih imam vse.

MODERATOR: Ali otroka uporabljata katerega od teh računalnikov?

MAJA: Dva sta njuna, en je moj, en je od moža.

MODERATOR: Ali medtem, ko otroka uporabljata internet ali počneta druge aktivnosti na računalniku, opazujete njegovo početje?

MAJA: Ja jih nadzorujem, mislm, tko k uporabljata računalnik stopm not v pisarno, da mal vidm kaj počneta. Ne pustim jih kr tko sama, da bi brez nadzora bla na računalniku.

MODERATOR: Koliko časa preživite na internetu? Kaj pa vaši otroci?

MAJA: Em, zdej jst ubistvu najmn, jst kaj vem, pol ure mogoče na dan. Mož malo več, otroci pa - med tednom jim ne dovolim, ob petkih in čez vikend pa lahko, ane. So pa v glavnem na FB-ju. Kaj jst vem, povprečno, če gledamo za cel tedn, mogoče niti pol ure na dan ne.

MODERATOR: Se vam zdi da je internet prinesel veliko sprememb?

MAJA: Ja, ogromn. Sigurno.

MODERATOR: Kakšno pa je vaše mnenje o internetu?

MAJA: So pozitivne in negativne strani, ane. Pozitivne stvari so, da lahko vsak trenutek prideš do milijon informacij, ane, otroci so se recimo z internetom v glavnem naučili tudi angleščine. Negativne so pa pač to, da lahko dostopajo tudi do takih stvari, ki niso zaželene. Anonimnosti pravzaprav več ni, ane, tako da, kot vsaka stvar.

MODERATOR: Najprej bi rada izvedela malo več o odnosu z vašimi otroci. Kako pogosto se vidite s svojim otrokom? Ali večino časa preživi v šoli ali na kakšnih zunajšolskih aktivnostih?

MAJA: Zdej, jst skušam čimveč časa z njima preživeti, ane. Em, pridem tut dost zgodi iz službe, tko da z njima res sodelujem pri nalogah in pri učenju, tko da pač se mi zdi, da skušamo bit čim bl skupi.

MODERATOR: Koliko mu pomagate pri šolskih zadevah? Ali vas prosi tudi za kakšen drug nasvet in pomoč glede bolj osebnih stvari?

MAJA: Ja, glede šole jima kr dost pomagam, sploh Urošu še, k je str 12 let, Tim je že malo bolj samostojen, ima 15 let. Drugač pa ja, se pogovarjamo tudi o osebnih stvareh, se zaupata.

MODERATOR: Ali vi poskušate izvedeti kaj več o nujnem osebnem življenju?

MAJA: Sigurno, vsak večer, ko gremo spat ane, se skupi pač z enim in drugim mal pogovorim, kaj je blo čez dan, kaj se je zgodil. Pa tut prve ljubezni že, ne (smeh).

MODERATOR: Ali otroka sodelujeta v pogovoru?

MAJA: Ja ja, mislm mi povesta, zaupata, tko da zaenkrat je tko, lahko da tut da masta kšne skrivnosti (smeh).

MODERATOR: Kdaj sta vaša dva otroka začela uporabljati internet?

MAJA: Ja zdej Uroš prej ane, ker je mlajši in potem kopira od svojga brata, ane. Tko, da jst mislm, da Tim je biu str mogoče tm ene 10 let, 9, 10, sej zdej se že več ne spomnem. Uroš pa prej ane, ker je pač brata vidu kaj se dogaja pa tut internet se je v tem času zelo razvil.

MODERATOR: Kako so ga začeli uporabljati? Ali ste mu brskalnik pokazali vi ali je bil z uporabo na začetku že seznanjen?

MAJA: Ja to je šlo, mislm, ja kr samo od sebe ane, nč jim nismo kazal kej dost. Mogoče so tuki vrstniki, da jim kej povejo in pokažejo in tko.

MODERATOR: Ali ste mu na začetku omenili, da določenih stvari na internetu ne sme oz ni dobro gledati?

MAJA: Em, o tem se sicer tudi v šoli veliko pogovarjajo, mamo pa starševski nadzor ane, tko, da tut do določenih vsebin ne morta sploh dostopat, ane.

MODERATOR: Ali menite da internet v kakršnikoli meri vpliva na otroka? Če je odgovor da, v kakšni meri se vam zdi da vpliva?

MAJA: Ah sigurn vplivajo ja te stvari. Em zdej men se zdi najbl tko no, da pač ta komunikacija med vrstniki recimo, k je zdej ta Fejsbuk ane, tm zlo velik se med sabo pogovarjajo, tko v realnem svetu k sta pa skupi otroka, se pa sploh ne znata več komunicirat ane. To se mi zdi tko najbolj izrazito ane, drugih stvari kaj jst vem, bl sicer velik igrc igrata, ampak tuki je tut mogoče velik nasilja ane, to ni fajm. Sam nism opazla da bi bla kšna sprememba pri njunem obnašanju no.

MODERATOR: Ali vas vaš otrok kdaj vpraša za nasvet glede uporabe računalnika in interneta?

MAJA: Ah, sej znata več k jst, nimata kej za vprašat (smeh).

MODERATOR: Ali ste se kdaj pozanimali o tem, kako otroku pomagati, da se najbolj znajde na internetu?

MAJA: Ne, ne, mislm nevem, to med sabo so se zmenil in kr obvladajo.

MODERATOR: Ali otroku postavljate meje glede uporabe interneta in na kakšen način to omejujete?

MAJA: Ja, kokr sm že prej omenila, med tednom, ko je šola, jima ga ne dovolim uporabljat. Če že, potem z mojim dovoljenjem, za največ, nevem pol urce, ampak to v glavnem ker igrce igrata, tist Farm Vil k sta mela k je treba skrbet za tiste živali, al pa tiste rastline. Drgač ob petkih ponavad po šoli pa sta lahko recimo do večera no.

MODERATOR: Kaj pa kakšne tehnične nastavitve glede omejitve uporabe interneta, jih poznate?

MAJA: Ja, to je pa Frenk zrihtu, moj mož. Ja ja, je je.

MODERATOR: Mislite da vi in ostali dovolj osveščate otroka glede uporabe interneta?

MAJA: Ja, tudi v šoli imajo ane in teme in računalništvo, te izbirne predmete, tut recimo k majo kšno prosto uro grejo na računalnike, Tim je imel tudi izbirni predmet, tko da mislm, da ja no, da so kr.

MODERATOR: Kje imate občutek da otroci najraje preživljajo svoj prosti čas, ali raje za računalnikom, ali zunaj na prostem?

MAJA: Za računalnikom.

MODERATOR: Ali ste seznanjeni, če otroka uporabljata katero od spletnih socialnih omrežij, npr. Facebook? Ali ste kdaj poskušali vtikpati ime in priimek svojega otroka v spletno socialno ormežje?

MAJA: Sta oba na Fejsbuku pa tut prjatli smo, tko da vidm kaj se dopisujeta pa tko no.

Družina B:

MODERATOR: Koliko računalnikov imate v vašem gospodinjstvu in kje se nahajajo?

MIHA: Mamo dva računalnika, en se nahaja v dnevni sobi ... ubistvu ne mamo tri računalnike. Sam dva sta prkloplena na internet en pa ni. Eden se nahaja v dnevni sobi, tisti k ni priklopljen na internet, je v eni otroški sobi, tretji je pa mobilni, pač ga selimo malo sem mal tja.

ESMI: Dejstvo pa je da ta, ki je v otroški sobi, skorajda ni uporabljen.

MODERATOR: Katerega uporabljata vaša otroka?

ESMI: Največ tega stacionarnega v dnevni sobi, pa pač ta drugi, ki lahko dostopa do interneta je pa že kr v lasti starejšega 14 let starega sina.

MODERATOR: Ali medtem, ko otroka uporabljata internet ali počneta druge aktivnosti na računalniku, opazujete njegovo početje?

MIHA: Ja, vsekakor.

MODERATOR: Kakšno je vaše mnenje glede uporabe spletnih socialnih omrežij? Ali se otroka obrneta na vas za kakršnokoli vprašanje?

MAJA: Ne, kar se tiče FB-ja, em nikol nč tko ane. Pač sej so take bl splošne teme, kšn da kšno slikco gor pol pa komentirajo, to itak. Drugač pa ja, mislm kle je problem ane, em osebnih podatkov in tako naprej. Sicer otroc itak napišejo podatke, da so starejši, ane.

MODERATOR: Ali otroka igrata računalniške igre?

MAJA: Ja.

MODERATOR: Ali menite, da ima igranje računalniških iger vpliv na preživljanje prostega časa otrok?

MAJA: Ja seveda, zdej če nebi blo tega, bi vrjetn počel kej družga, mogoče kej bl pametnga pa kej bl koristnga, ane. To je sploh nemogoče preprečit (smeh).

MODERATOR: Ali bi za konec povedali še kaj z otrokovo rabo interneta ali o internetu na sploh?

MAJA: Jah ne vem, mogoče se mi zdi, da bi blo fajn, da bi otroc znal kljub vsemu najdt kdaj kej tut v knjigah. Recimo ane, se mi zdi, da je to, da vtipkaš eno geslo al pa en iskalni niz, in pol najdejo vse in se niti ne trudjo, tko da tle sigurn zgublajo ane. Pol pa sam skopirjajo vse skupi in je seminarska narjena. Je pa treba vedt, da to niso podatki k so preverljivi, k niso stoprocentno resnični ane in mislm da bi mogle kle šole večji povdard dt nad tem da grejo otroci v knjižnico, ne da dovolijo, da naloge delajo iz interneta. V knjigi je avtor podpisan in veš, da nekdo za tem stoji, na internetu pa ne. Lahko so čist nerealni podatki na internetu.

ESMI: Ja skos opazujeva kaj počneta. Tko, da ubistvu vse veva kaj počneta na netu.

MIHA: Sej zlo težko skrijeta, če pred nama gledata.

ESMI: Mata itak skos iste aktivnosti, al je to Facebook, al so športne stave, al pa Hattrick kar je pač aktualno.

MIHA: Pa razne novice in igrce pa podobno.

MODERATOR: Kaj pa računalnik, ki se nahaja v otroški sobi, nadzorujeta kaj počne na njem? Ali kdaj vstopita v sobo medtem, ko ga uporabljata?

MIHA: Ne vedno.

ESMI: Ubistvu je tko, da on ta računalnik gor pa dol prenaša in pol je pač najbolj aktivna igrca, ki jo ne pustim igrat. Zdej se ne spomnem kako se ji reče, gre pa pač za eno relativno nasilno igrco, k je zdele popularna pri najstnikih.

MIHA: Mislm da je Warlord. Je res nasilna igrca, ki jo ne pustiva.

MODERATOR: Koliko časa preživita na internetu? Kaj pa vajina otroka?

MIHA: Jst osebno 15 minut na dan.

ESMI: Jst pa v službi pač, verjetno tam ene dve uri, ampak to aktivno iščem kakšne stvari. Doma pa nevem, skoraj nič.

MIHA: Mlajši sin skoraj nič, ubistvu kr nič. Starejši pa kokr bi mu pustil, to je v povprečju tri ure na dan.

MODERATOR: Se vam zdi, da je prihod interneta prinesel veliko sprememb?

MIHA: Jah seveda.

MODERATOR: Kakšno pa je vajino mnenje o internetu?

MIHA: Ja pozitivno bi lahko reku ja, dokler se pač ne zabetoniraš pred računalnik in cele dneve tm visiš in sam še o tem razmišljaš kako boš klikal. Oziroma je okej, če iščeš kake informacije oziroma kej koristnega.

ESMI: Jst mam pa pač za vse sodobne tehnologije negativno mnenje, tko da nisem relavantna.

MODERATOR: Najprej bi rada izvedela nekaj več o vajinem odnosu do vajinih otrok. Kako pogosto se vidite s svojim otrokom? Ali večino časa preživi v šoli ali na kakšnih zunajšolskih aktivnostih?

ESMI: Sej normalno je, da dons otroci večino časa preživijo v šoli in zunajšolskih aktivnostih, že če že samo eno samo stvar trenirajo. Pač ko pridemo domov, to je okol pol petih, petih, smo pač skupej, s tem da probamo naredit domače naloge in pač smo skupej ja. Recmo to je ene tri ure aktivno pol je pa že počas cajt da se odpravta spat.

MODERATOR: Koliko jima pomagata pri šolskih zadevah? Ali vas prosita tudi za kakšen drugi nasvet in pomoč, morda glede bolj osebnih stvari?

MIHA: Ubistvu jima ti (Esmi) večinoma pomagaš, drgač pa redno skos pomagava.

ESMI: Ubistvu glede na starost je tko, da tamal, k ma 12 let pusti da mu pomagava, tavelk pa samo jamra k mu je itak vse odveč in je tut že obdobje pubrtete.

MIHA: Želi pomoč, kadar mu teče voda v grlo to je pa ponavad 5 minut predn mora it v šolo in oddat nalogo.

ESMI: Glede osebnih stvari pa se vse pogovarjamo.

MIHA: To vse govorita kr brez zadržkov ja.

MODERATOR: Ali vi poskušate izvedeti kaj več o njunem osebnem življenju?

MIHA: Redno. Kr tako vse razčistmo.

ESMI: Ubistvu je pač tko, da je to glavna tema našega druženja, se mi zdi no. To je pač tist k je bistveno. Zato, ker če tega nebi blo, danes lahko zelo hitro zgubiš stik z otrokom.

MODERATOR: Ali otroka sodelujeta v pogovoru, odgovarjata na vaša vprašanja?

ESMI: U bistvu tamau vedno odgovarja, pr tavelkem je pa vse stvari pripravljenosti. Al je pač slabe volje al

je dobre volje, mogoče tut v tem al ma stisko al je nima. Običajno nama povesta skoraj vse probleme.

MODERATOR: Kdaj sta vaša otroka začela uporabljati internet?

ESMI: Janez je bil pomoje star kakšnih ...10 al pa 11, da ga je začel tko intenzivno uporabljat, Jan pa mislm da glih ene tko.

MIHA: Ne ne mislm da je blo pr Eneju kr že mal prej, pr 8 al pa 9 letih zato ker je pač gledu brata in ga je zanimal kaj dela. Sam Enej res ni neki navdušen nad računalnikom preveč, tko da.

ESMI: Treba je pa poudart, da mi dolg časa interneta sploh nismo mel ane, to je tut zihr en dejavnik.

MODERATOR: Kako sta ga začela uporabljati, ali sta jima brskalnik pokazala ali sta bila z uporabo že na začetku seznanjena?

ESMI: Mislm, da so jim brskalnik pokazal v šoli, ker so mel neko aktivnost, kjer so se pač seznan'l z varnostjo na internetu in tko. So mel šolske računalniške učilnice, kjer pač že dostopajo do neta.

MODERATOR: Ali sta jima na začetku omenili, da določenih stvari na internetu ne smeta oziroma ni dobro gledati?

MIHA: Sigurno ja.

ESMI: Jst sm ubistvu predvsem izpostavlja Facebook kot tisto, kar se mi je zdel problematično glede vidika zasebnosti in osebnih podatkov. Pr starejšem sinu, ker tamal ga itak še nima, njegovi vrstniki objavljajo marsikej na Facebooku pa se mi to recimo ni zdel dobr in bom jasno povedala zakaj – z vidika pedofilije, internetnih zlorab in tko naprej.

MODERATOR: Ali menite da internet v kakršnikoli meri vpliva na otroka in v kakšni meri?

ESMI: Ja jst ocenjujem, da bolj negativno kot pozitivno no, zarad tega ker vse več časa preživijo za računalnikom in zato se morm z njimi prerekat vs čs, namest da bi šlo tko, bolj v naravo pa vn pa take zadeve. Tud druženje vrstnikov pa tko bl poteka po internetu pa tko.

MIHA: Pa nikamor se jim kr nič ne da, skos bi za to škatlo visel.

MODERATOR: Ali vas otroka kdaj vprašata za nasvet glede uporabe računalnika in interneta?

MIHA: Ja, sam takrt k internet ne dela. (smeh)

ESMI: Ubistvu vejo že kr skor več o računalnikih kokr pa mi.

MODERATOR: Ali ste se kdaj pozanimali o tem, kako otroku najbolje pomagati, da se znajde na internetu? Ste se kdaj s kom pogovarjali in pridobili nasvete o tem?

ESMI: Ja jst sm si prebrala te priročnike pa tko, k smo jih dobil iz šole, velik vsega je blo že sam tekom samih govorilnih ur in roditeljskih sestankov, ko so bli oni zraven, to je pač njihov šolski sistem, pa tut v šoli precej opozarjajo o tem, da recmo internet pomaga pri izobraževanju ne pa pri izgubi časa.

Dejstvo je, da to težko nadzoruješ kar otrok počne na internetu.

MIHA: Ja sej, kadar je treba igrco najdt jo bojo v sekundi najdl, kadar je pa treba kakšno informacijo najdt je pa ceu problem.

ESMI: Čeprov, pr tavelkem vidm, da se on zlo znajde ane, v šoli je zelo nevesten pri pisanju zapiskov, ampak pozna pa zdej vse te internetne učilnice, ki obstajajo na spletu, za fiziko, kemijo, biologijo in tko naprej. Tud za seminarsko uporablja te učilnice. So interaktivne in so jim zanimive, ane.

MODERATOR: Ali otroku postavljate meje glede uporabljanja interneta in na kakšne načine jim to omejujete?

ESMI: Jst jim bolj časovno omejujem, ker se mi zdi da je do mene tok odkrit, da pač vem kaj na internetu počne. Recimo konkretno lahko opiševa zgodbo, ki jo je meu, k ga je na Facebooku poklical nekdo na temo športne stave, in je meu že kr potencial da bi lahko biu odvisen od športnih stav, in ga je najdu pol nekdo, ki se je s tem profesionalno ukvarjal in ga je nagovarjal da nej neki vplača preko tega programa. Ampak tega ni naredu, pa naju je prej vprašu, pač kaj si o tem mislva, če lahko prebereva pogovor, k ga je z njim mel in tko. Tko, da jst mislm dokler mi take stvari pokaže jst mislm, da ni potrebe da ga dodatno nadzorujem, jih pa omejujem zelo časovno ja. V tem trenutku tega njegov'ga osebnega računalnika nimamo v hiši, smo ga oddal, da ne bo več tok teh stvari igral.

MODERATOR: Mislite, da ste dovolj osveščeni o tem, kaj otrok počne na internetu?

MIHA: Ja ja, sigurn mislm, da kr sva ja.

ESMI: Sva ja.

MODERATOR: Kje imate občutek, da otroka raje preživljata svoj prosti čas, na računalniku ali zunaj na prostem?

ESMI: Veš kako jst to ločm, recimo zdej v zadnjih 14 dneh ko je blo lepo vreme so bli u glavnem u zunej. So me poklical, k so pršli iz šole in so šli vn. Čez zimo, k se pa ne more nč dogajat, so pa bl doma in jim je valda bol računalnik zanimiv. Se mi zdi, da se to na obdobje ločuje.

MIHA: Vsekakor jih je pa treba preganjat da gresta vn, ane.

ESMI: Mislm, zdej to obdobje k nima računalnika, sta šla z bratom vn se igrat pa tko, ampak če bi pa mel računalnik, bi pa pomoje raj na računalniku visel ja.

MODERATOR: Ali ste seznanjeni s tem, ali otroka uporabljata katero od spletnih socialnih omrežij?

ESMI: Facebook ja, ma ga pa samo starejši sin. Ubistvu tko je, starejšega sina mam itak dodanga za prjatla in nimam nobene nastavitve in omejitve, tko da vidm kaj počne na Facebooku. Vem pa tut njegovo geslo, če smo že pr tem ane, tko da pol me sploh ne skrbi. Recmo zmot ga pa, če sm zravn medtem, ko se on četa tm s folkom.

MODERATOR: Kakšno je vaše mnenje o uporabi spletnih socialnih omrežij? Ali se otroka obrneta na vas glede kakšnega vprašanja o tem?

ESMI: Glede vprašanj sva prej opisala, na temo športnih stav kaj se recmo zgodi, mnenje je pa moje bolj ko ne negativno.

MIHA: Ja uredu je do neke mere, sam hitr se pol obrne v zlonamerne namene, ane.

ESMI: Nej povem zakaj mam negativno mnenje, fora je v tem, da tm ljudje delajo neke druge osebnosti kokr v resnici so, ne pletejo resničnih stikov, ne rabjo bit iskreni drug do drugga in pač se predstavljajo kot neki drugga kar v resnici so in to mi pač ful ni všeč. S tem se mi zdi, da zgublamo tisto temelno človečnost, vsa ta virtualnost ni ista kokr, če se ti srečaš z enim človekom.

MIHA: To je res ja sam, za kšne določene zadeve je pa kr olajšan no, je pa res da je to zlo neosebno, ane.

MODERATOR: Ali vaše dva otroka igrata računalniške igre?

MIHA: Pffff... seveda.

ESMI: Največ igrata Play Station Portable igre, in to so neke Fife in druge igre.

MIHA: Tko, če odmislimo računalniške potem ja, igrata igre.

ESMI: Enej pa sicer igra na računalniku neke igre, k se imenujejo Mini Clip al kako že, in pol si tm najde neke igrce, aja sej res to so une arkadne igre ja.

MODERATOR: Ali menite, da igranje računalniških iger vpliva na preživljanje prostega časa otrok?

ESMI: Seveda da ga ima in to kr precejšen.

MIHA: Valda, da ga ma ja, in igrce tut vplivajo na samo vedenje, predvsem na mlajšega sina. Potem je tut bolj nasilen pri določeni komunikaciji.

ESMI: Jst lahko rečm vzporedno računalnik in televizija ane, so sicer bolj kot ne gledalci tega, ko ga pa iz tega hočeš vn izbezat, pa postane agresivn in si mu neki oduzel kar misl, da mu kr pripada, ampak mislm, da je to tut odraz celotne družbe no.

MODERATOR: Ali bi za konec povedali še kaj v zvezi z otrokovo rabo interneta, ali o internetu na sploh?

ESMI: Jst če bi bla še enkrat mama, doma zagotovo nebi mel ne računalnika ne televizije.

MIHA: Dobr jst se s tem glih ne strinjam ane, sam bi pa definitivno računalnik bl omejil ane, že na začetku. Zdej se je pa tok razpasl in je stanje tako kokr je.

ESMI: Se pa pozna pr otrokih k je v puberteti, ker drugače mu stvar uzameš pa je mir, ampak ko je pa v pubrteti, pa recmo na Facebooku med sabo komunicirajo vse, od šole do kaj je nouga, do tega kaj se je komu zgodil, to pa ubistvu odvzame druženje ane.

MIHA: Mi smo mel lepo otroštvo tut brez elektronke, ane pa nm ni nč mankal.

Družina C:

MODERATOR: Koliko računalnikov imate v vašem gospodinjstvu in kje se nahajajo?

MOJCA: Imava en računalnik, nahaja se v spalnici.

MODERATOR: Ali medtem, ko otrok uporablja internet ali počne druge aktivnosti na računalniku, opazujete njegovo početje?

MOJCA: Ja, nadzirava.

MODERATOR: Koliko časa preživite na internetu? Kaj pa vaši otroci?

MOJCA: Midva zlo kratek čas. Jst vsak dan sam tok, da pošto pogledam, pa mogoče kšno stvar, em Bojan pa ...

SERGEJ: Bojan pa enkrat na let. (smeh)

MOJCA: Jst pa vsak dan, ampak zlo različen no, rečva 10 minut, pa do največ ene ure, več pa zagotovo ne. Otroka pa bom rekla samo enkrat tedensko, pa še to zelo omejeno, rečva od ure do ure pa pou.

MODERATOR: Se vam zdi, da je prihod interneta prinesel veliko sprememb?

MOJCA: Ja.

SERGEJ: To je tut jst strinjam, logičn.

MODERATOR: Kakšno pa je vaše mnenje o internetu?

SERGEJ: Za mene mislm, da je zlo pomemben oziroma, da daje možnost vpogleda v informacije splošnega tipa, ali pa specialno za kateregakol uporabnika. Sam ga pač ne uporabljam, zato ker nimam časa, pa nimam možnosti dostopa pa tko.

MODERATOR: Najprej bi rada izvedela nekaj več o vašem odnos z vašima otrokoma. Kako pogosto se vidite s svojim otrokom? Ali večino časa preživi v šoli in na kakšnih zunajšolskih aktivnostih?

MOJCA: Zdej tko, od osme zjutraj pa do tretje al pa pol četrte popoldan, sta med tednom v šoli. Potem mata 2 x tedensko, ne, Ana ma dvakrat tedensko balet po eno uro, Anže pa dva do trikrat tedensko hokej po eno uro. To so te izvenšolske dejavnosti. Vsak popoldan je eden od staršev v službi, drugi je z otrokoma, tko da ves ta čas ko nista v šoli sva z njima ane.

SERGEJ: Na hokej jst tut spremljam mojga sina in sm skos ob njem.

MOJCA: Tko, da da čs k smo ane, smo skupej.

MODERATOR: Koliko jima pomagata pri šolskih zadevah? Ali vas prosita za tudi kakšen drug nasvet in pomoč, morda glede bolj osebnih stvari?

MOJCA: Za to sem zadolžena jst, vsak dan pogledam em naloge, potem bom rekla, če je potrebno kaj pri nalogah sodelovat, zdej samo tko da naziram, ane, moj sin je v prvem razredu osnovne šole tko, da še rab da mu preberem navodila, če jih mogoče ne

razume, ane da nardi nalogo. Drgač hčerki pa samo pregledam kaj je naredila. Glede osebnih stvari bom rekla za sina, da mogoče še ne, hčerka pa že kdaj včasih opiše kšn dogodek v šoli ane, pa tko malenkosti se že začenja ane.

MODERATOR: Ali vi poskušate izvedeti kaj več o njegovem osebnem življenju?

MOJCA: Em jst vsak dan vprašam kaj se jima je kej v šoli zgodil, tko da odgovor je večinoma zmeri da je blo vreu pa nč posebnega, pa sej potem skozi igro se pa odpreta pa povesta kaj se jima dogaja.

SERGEJ: Jst niti ne sprašujem kej preveč, ker vem da ju žena nadzira.

MODERATOR: Ali otroka sodelujeta v pogovoru?

MOJCA: Ja, seveda.

MODERATOR: Kdaj sta vajina otroka začela uporabljati internet?

MOJCA: Uhh, kok časa nazaj. Ne vem k je bla Ana v prvem razredu, ne vem. Rečva k je bla hčerka stara pet do šest let, sin jo je pa samo gledal, ane. Anže je vedno samo zraven in opazuje kaj Ana počne na računalniku. Ana ga ne pusti zraven, ker še ne zna igrc igrat. Bolj imata rada igrice kot pa internet.

MODERATOR: Kako sta ga začela uporabljati, ali ste mu brskalnik pokazali ali je bil z uporabo že seznanjena?

MOJCA: Em, je kr samo od sebe pršlo. Ana je gledala, sem recimo vtipkala besede in potem je že sama naslednič posnemala in znala uporabljat.

MODERATOR: Ali ste na začetku omenili, da določenih stvari na internetu ne sme oz. ni dobro gledati?

MOJCA: Ja, jst sm jima omenila. Tut Ana sama bom rekla, če jo slučajno zase kej na kšne take bom rekla, na kšne porno strani še ne, ampak tko, če so kšne ženske pomankljivo oblečene al pa tko, prav joj a veš tega pa nebi. Tudi za besedne zveze že ve katere km peljejo, da tistga pa ona ne bo odprla. Povedala sm ji pa, katerih strani ne sme odpirati, tko da mislm da se tega kr držita.

MODERATOR: Ali menite da internet v kakršnikoli meri vpliva na vašo otroka in kako se vam zdi da vpliva?

MOJCA: Jst mislm da vpliva, sploh če ju predolg časa pustim da igrata, morm ju met pod nadzorom. Če bi predolg časa visela na računalniku mislm, da bi že kr v en svoj svet zaplula.

SERGEJ: Če bi smel še dodat o internetu ker pač nisem tok zraven drugač. Pri teh računalniških igrical Nintendo sta postala popolnoma zasvojena.

MOJCA: Z računalnika in teh igrac smo šli na Nintendo in smo jima pač kupil in jima morva prov omejevat enkrat tedensko, recmo konc tedna, med tednom jima pa sploh ni dovoljeno. To bi isto veljal za internet ane. Ju zasvoji res, padeta notr in pol bi to skos igrala.

MODERATOR: Ali vas otroka kdaj vprašata za nasvet glede uporabe računalnika? kaj pa glede uporabe interneta?

MOJCA: Em zaenkrat bom rekla, da sta s tem igrcam pa to kr zadovoljna, da kej družga še ne, tut v šoli k sta šele v prvem pa tretjem razredu še ne uporabljata tega.

MODERATOR: Ali ste se kdaj pozanimali o tem, kako otroku najbolje pomagati, da se znajde na internetu? Ste se kdaj s kom pogovarjali o tem, si pridobili nasvete?

MOJCA: Jst mislm, da zaenkrat še ne no. Rada bi pa ta starševski nadzor vključla ane, sm že probala, sam zaenkrat nism še nč nardila.

MODERATOR: Ali otroku postavljate meje glede uporabljanja interneta in na kakšne načine jim to omejujete?

MOJCA: Zaenkrat tehničnih nastavitv še nimam, ampak jih mam namen v kratkem uvest, ker čim starejša bosta, jima zaenkrat samo časovno omejujem.

MODERATOR: Mislite, da ste dovolj osveščeni o tem, kaj otroka počneta na internetu?

MOJCA: Jst mislm da sta, velik se pogovarjamo, da nebi pršla na kšne te forume, sej sta še premejhna ampak za vsak slučaj. V šoli pa še nimajo kšnega učenja glede tega.

MODERATOR: Kje imate občutek, da otroka raje preživljata svoj prosti čas, na računalniku ali zunaj na prostem?

MOJCA: Sigurn za računalnikom, če bi jima dala na izbiro. Po moje nebi šla cel tedn vn, če bi mela možnost viset na računalniku.

SERGEJ: Jst se tuki popolnoma strinjam.

MODERATOR: Ali ste seznanjeni s tem, ali vaš otrok uporablja katero spletno socialno omrežje npr. Facebook?

MOJCA: Zaenkrat še ne.

MODERATOR: Ste kdaj poskušali vtipkati ime in priimek svojega otroka na socialnem omrežju ali ga kje drugje na podoben način najti?

MOJCA: Ne, ampak vrjetn, če bo to, sm jst tok radovedna da bom zihr šla to narest.

MODERATOR: Kakšno je vaše mnenje o uporabi spletnih socialnih omrežij?

MOJCA: Ana zaenkrat še ne, ampak jst mislm, da je tok komunikativna in radovedna, da se bo takoj, ko se bo dal prijavila na Facebook al pa kej podobnga. Mislm, da jo bo treba kr nadzirat. (smeh) Midva pa drgač nisva vključena v to mrežo. Vid'm pa pr kolegicah k so pr'javljene in majo svoje otroke tut gor, in misl'm da je tut za odrasle to ena vrsta zasvojenosti.

MODERATOR: Menite, da ima igranje računalniških iger velik vpliv na preživljanje prostega časa vajinih otrok?

MOJCA: Ja sigurn. Zelo veliko, kot sem že prej omenila.

MODERATOR: Ali bi za konec povedali še kaj v zvezi z otrokovo rabo interneta ali internetu na sploh?

MOJCA: Zdej tko, jst podpiram to, predvsem, če rabta v smislu dostopa do določenih podatkov in kšnih šolskih nalog, to Ano tut že prvabm h seb in mi reče, da ji je učitelca rekla da nej kr na internetu najdejo kakšne stvari, zaenkrat so to še kšne fotografije pa risbe ane, pa da v nalogo zalep. Zdej bom rekla, da sm pa za to, da je res omejeno pri otroku, da ga maš pod nadzorom, da veš kaj počne na internetu, kaj gleda, to je moje mnenje.

SERGEJ: Sem prepričan, da v tej dobi k smo, more vsak znat uporabljat in bit samostojn pri iskanju podatkov, ki jih potrebuje. Na žalost sam nisem tok sposoben, ker se ne spoznam tok na internet. Tudi v pogovoru z nekaterimi bivšimi profesionalnimi športniki, da opazujejo svoje otroke in so nekateri fizično vedno manj sposobni in tako kot povsod, so tudi njihovi otroci zasvojeni z računalniki in jim, če se le da, omejujejo.